

R å d g i v e n d e u t t a l e l s e :

- Dato:** 13. april 2012
- Sak:** 11/8
- Klager:** A kommune
- Klagemotpart:** Staten v/Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufetat)
Postboks 8113 Dep
0032 Oslo
- Nemnda:** Tingrettsdommer Kim Heger (leder), ass. kommuneadvokat Ola Rømo og advokat Rita Aase
- Avgjørelsesform:** Nemndas avgjørelse er fattet i nemndsmøte basert på partenes skriftlige fremstilling.
- Saken gjelder:** Saken gjelder spørsmålet om kostnadsfordelingen mellom staten og kommunen for utgifter til ekstra bemanning for ungdom plassert på institusjon i medhold av barnevernloven § 4-24.

****

- A kommune
- B sted
- C institusjon
- D fylkesnemnd
- E institusjon
- F sted
- G klinikk

I møte 13. april 2012 avga Barnevernets tvisteløsningsnemnd i sak 11/8 slik

rådgivende uttalelse:

Saken gjelder tvist om fordeling av utgifter til ekstra bemanning i perioden xx. april 2011 – xx. juli 2011 vedrørende jente født 1994, som ved vedtak av fylkesnemnda er tvangsplassert på institusjon i medhold av barnevernloven § 4-24.

Saken er brakt inn for Barnevernets tvisteløsningsnemnd av A kommune ved brev 16. november 2011. Bufdir innga rettidig tilsvaer 4. desember 2011. Kommunen har i skriv av 24. januar 2012 inngitt ytterligere bemerkninger. Begge parter har samtykket i at saken foreligger Barnevernets tvisteløsningsnemnd.

Sakens bakgrunn

Jenta er født i juli 1994. Hennes foreldre er gift og bor sammen. Hun har to eldre søsken som er flyttet ut av barndomshjemmet. Det er ikke rapportert om omsorgsvikt i hjemmet.

Det fremgår av sakens dokumenter at jenta i 2007 ble utredet av PPT i A vedrørende bl.a. langvarige skolevansker, selektive interesser, konsentrasjonsvansker, mobbing, isolasjonstendens og hodedunking. Hun ble videre utredet i 2009 ved G. Her ble det konstatert vansker med empati og sosial samhandling, men ikke tilstrekkelige holdepunkter for autisme eller ADHD/ADD.

Barneverntjenesten kom første gang i kontakt med jenta i november 2009, etter at hun den xx. november 2009 var blitt hentet av politiet. Hun hadde da låst seg inne på toalettet i et kjøpesenter, og i forbindelse med at politiet forsøkte å få henne ut av toalettet hadde hun angrepet politiet med kniv. Etter samtale med jenta, legevakten i A, jentas foreldre og psykiatrisk voksenavdeling ved sykehuset i B, ble det xx. november 2009 besluttet frivillig plassering i BUPAs døgnpost i B. I desember 2009 mottok barneverntjenesten bekymringsmelding fra BUPA, hvor det ble meldt om eskalerende negativ utvikling med aggresjon og utagering mot personalet på BUPAs døgnpost i B. På denne bakgrunn ble det den xx. desember 2009 avholdt møte mellom BUPA og barneverntjenesten, hvor BUPA fremholdt nødvendigheten av å flytte jenta ut av døgnposten og over i et hensiktsmessig barneverntiltak. Den xx. januar 2010 ble jenta skrevet ut av BUPAs døgnpost, og hun flyttet hjem til foreldrene. Den xx. januar 2010 ble hun innlagt på akuttpsykiatrisk post for voksne etter at hun hadde forsøkt å stikke en lærer med kniv, men hun ble utskrevet dagen etter. Samme dag, xx. januar 2010, ble hun av barnevernet akutt plassert ved C, jfr. barnevernloven § 4-25 jfr. § 4-24.

Saken ble deretter innbrakt for fylkesnemnda i D, som i vedtak av xx. mars 2010 besluttet plassering og tilbakeholdelse uten eget samtykke i ett år på E, jfr. barnevernloven § 4-24 første ledd om adferdsproblemer ”på annen måte”. I fylkesnemndas avgjørelse heter det bl.a.:

Ut fra bevisførselen under forhandlingsmøtet, det som er fremkommet gjennom dokumentasjon, parts- og vitneforklaringer, finner fylkesnemnda å legge til grunn at den faktafremstilling som er gitt i tiltaksbegjæringen fra barneverntjenesten i A kommune. Fylkesnemnda har etter dette enstemmig kommet til at (jenta) har utvist alvorlige atferdsproblemer på en måte som faller inn under alternativet ”på annen måte” i barnevernloven § 4-24 første ledd. Dette ved at hun har kommet med trusler om å drepe tilfeldige tredjepersoner, hun har skadet seg selv og truet med å ta sitt eget liv, hun har utvist voldelige atferd mot politiet, lærer og personalet på institusjonen hvor hun har vært akutt plassert.

(...)

Det er nemndas oppfatning at (jenta) har behov for mer langvarig behandling. (jentas) problematikk synes å være sammensatt. Noen knytter seg til alvorlige atferdsvansker, mens en del knytter seg til hennes psykiske helse. Det er etter nemndas oppfatning viktig at behandlingen omfatter begge deler.

I fylkesnemndas avgjørelse rettes kritikk mot barneverntjenesten og BUPA i forbindelse med tilbakeføringen av jenta i januar 2010 til hjemmet. Det rettes også kritikk mot Bufetat for ”dårlig kunnskap til (jenta) og hennes problematikk”.

I vedtak av xx. januar 2011 fra fylkesnemnda i D ble ovennevnte vedtak forlenget med ett år. I vedtaket heter det bl.a.:

Det synes som det har vært en viss fremgang for (jenta) i det året som er gått. Samtidig er det understreket at hun fortsatt har store og uløste problemer som hun trenger lengre tids behandling for å bearbeide. Alle sakens parter er enige om at (jenta) fortsatt har et stort behandlingsbehov, og det finner også fylkesnemnda godtgjort at hun har.

Fylkesnemnda mener at (jenta) ikke er kommet så langt i behandlingen at det er realistisk å forvente at hun nå skal klare å stå i et frivillig behandlingsopplegg. Hun har selv gitt uttrykk for at hun fortsatt ønsker et tvungent opphold. I sakens dokumenter er det understreket at det er viktig at hun fortsatt skal være underlagt tvang og at det ikke skal være opp til henne til enhver tid å skulle forholde seg til spørsmålet om hun ønsker behandling eller ikke. Fylkesnemnda deler denne vurderingen.

(...)

Det er redegjort for hva barneverntiltaket E, har representert for (jenta), samt hva som tenkes om hennes videre behandling. Fylkesnemnda finner at institusjonen

fortsatt faglig og materielt er i stand til å tilby den behandling som (jenta) er i behov av.

Etter frivillig utredning på BUP F, ble i rapport derfra, datert xx. april 2011, konkludert med at jenta har følgende diagnoser:

- F84.5 Aspergers syndrom
- F90.0 Hyperkinetisk forstyrrelse, forstyrrelse av aktivitet og oppmerksomhet
- F33.0 Tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode mild.

Det fremgår av partenes innlegg for Barnevernets tvisteløsningsnemnd at det har vært – og kanskje også fortsatt er – etablert ekstra bemanning rundt jenta på plasseringsstedet. Imidlertid er det uklart for nemnda hvor omfattende ekstratiltakene egentlig er. I halvårsevaluering av xx. mars 2011 fra E fremgår det ikke klart at det er etablert – og i fremtiden vil være behov for – spesielle forsterkninger i form av ekstra bemanning.

Partenes anførsler

A kommune har i det vesentlige anført at det i denne saken ikke er hjemmel i betalingsrundskrivet for å kreve at kommunen skal dekke ekstraomkostningene. Det anføres tre grunner:

- Det foreligger atferdsvansker, men ikke funksjonshemming.
- Det er ikke grunnlag for forsterkning.
- Kravet er fremsatt for sent.

Betalingsrundskrivet definerer ikke funksjonshemming, men Staten v/ Barne- og ungdomsdepartementet har henvist til noen definisjoner. I regjeringens handlingsplan for funksjonshemmede 1998-2001 heter det bl.a.:

"Funksjonshemming er et misforhold mellom individets forutsetninger og miljøets og samfunnets krav til funksjon på områder for etablering og opprettholdelse av selvstendighet og sosial tilværelse."

Slik A kommune ser det, har ikke jenta en funksjonshemming. Det at hun er gitt diagnosen Asperger, medfører ingen automatisk funksjonshemming. Jentas behov er de samme både før og etter at denne diagnosen ble stilt. Alt på det tidspunktet barneverntjenesten søkte tiltak for jenta, var det ønskelig med et tiltak som rommet få ungdommer for best å imøtekomme hennes behov for struktur.

I betalingsrundskrivet Q-612007 er det fremhevet at barneverntjenestens ansvar er av subsidiær karakter også overfor funksjonshemmede barn:

"At barnet er funksjonshemmet gir ikke i seg selv grunnlag for å plassere barnet utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven. Det er bare dersom det funksjonshemmede barnet samtidig faller inn under de alminnelige vilkårene for tiltak etter barnevernloven at barnevernloven kommer til anvendelse. At barnet på grunn av funksjonshemmingen har større omsorgsbehov enn foreldre med alminnelig god omsorgsevne er i stand til å ivareta, er ikke tilstrekkelig til plassering utenfor hjemmet etter barnevernlovens regler."

Det er i denne saken åpenbart at årsaken til omsorgsovertakelsen og plasseringen ikke har sin årsak i de diagnosene som er stilt. Årsaken til plasseringen etter bv1 § 4-24 er helt klart den forhistorien hun har i hjemmet, mobbing på skolen, etc.

Jenta er en typisk ungdom som blir tvangsplassert etter bvl. § 4-24. Hun avviker svært lite fra den vanlige ungdommen som selvskader seg, bruker hasj, rømmer og ellers har avvikende atferd. Når Bufetat først har ansvaret for slike ungdommer i henhold til bv1. § 5-1, kan etaten ikke kreve ekstrabetaling av kommunene når de ikke har institusjoner som på en rasjonell måte kan ivareta slike helt ordinære tilfeller som jenta uten omfattende og kostbare forsterkningstiltak.

I denne konkrete saken er det heller ikke grunnlag for forsterkning nå. Det vises til halvårsevaluering datert xx.03.11 fra E, hvor blant annet følgende fremgår:

"I denne rapporten har fokuset vært å beskrive hvordan (jenta) fungerer på institusjonen. Det har til tider vært utfordrende å jobbe med (jenta), men samtidig så ser vi en klar utvikling. Ved at (jenta) har fått plassering her på E i 1 år til, sier også noe om at vi har hatt fremgang med jenta og at dette tiltaket former henne. Utviklingen (jenta) har hatt vises tydelig ved å se på den gamle og den nye tiltaksplanen, der fokuset på jenta har forandret seg helt. Da (jenta) selv fremmet et ønske om å fortsette å bo her ved fylkesnemndssaken, og sa at hun følger seg hjemme her på E, gir dette et helt klart inntrykk om at jenta føler seg ivaretatt her. Hun viser nå i større grad interesse for å samtale med personalet, lage avtaler ved bruk av ukeplaner, og evnen til å forsøke å sette ord på sine tanker.

Vi opplever at (jenta) er veldig oppmerksomhetstrengende, og at det ofte ikke strekker til med en til en kontakt, og har vanskeligheter med å se at annen ungdom får oppmerksomhet hun selv ønsker.

(Jenta) er en veldig blid og god jente med mye humor. Vi anser at jenta trenger mye omsorg, tett voksenkontakt med veiledning og motivasjon for å komme seg gjennom dagens gjøremål."

Ovennevnte er en beskrivelse som først og fremst viser at det neppe er behov for forsterkning nå, og dessuten beskriver det en jente med helt ordinære omsorgsbehov i forhold til det hun har vært gjennom i livet.

Kravet mot A kommune fremsettes når jenta er 17 år og etter at hun har vært i institusjonen i over 1 ½ år. Kravet er for sent fremsatt; kommunen har behov for forutsigbarhet i budsjettering av slike kostbare klienter. Bufetats vurdering av behov for ekstrabemanning har ikke fremkommet tidligere i kontakten med kommunen, verken ved halvårsevaluering fra institusjonen datert xx.mars 2011 eller senere, før de fremsatte et krav mot kommunen den xx.august 2011. I halvårsevalueringen fra institusjonen fremkommer det nettopp at jenta viser positiv utvikling og fremgang i tiltaket. Det var barneverntjenesten i kommunen som bestilte tiltaket. Bufetat fant et tiltak som tilfredsstilte bestillingen, og dette tiltaket ble også godkjent i fylkesnemnda. Bufetat var kjent med og vurderte ved valg av tiltak at jenta hadde et særskilt behov for tett oppfølging med få personer rundt seg. Bufetat besluttet derfor allerede i mars 2010 å kjøpe to plasser for å redusere antall andre beboere på institusjonen. Jenta opptok dermed to plasser på institusjonen. Bufetat ga verken da eller senere, inntil august 2011, uttrykk for at kommunen skulle dekke regning for ekstrabemanning. Det kan derfor synes som om krav om dekning av kostnadsutgifter for ekstrabemanning, har oppstått da det forelå endelig fastsettelse og dokumentasjon av jentas diagnose. I perioden fra xx.mars 2010 til xx.august 2011 ble det aldri uttrykt et krav fra Bufetat om at utgifter ved ekstrabemanning skulle dekkes av kommunen.

A kommune finner det videre helt uakseptabelt å skulle dekke fremtidige forsterkningsutgifter som eventuelt kan påløpes senere i oppholdet. Det fremstår som vilkårlig, og ivaretar ikke kommunens behov for forutsigbarhet og forutberegnelighet i forhold til kommunens budsjettarbeid.

Kommunen har nedlagt slik påstand:

A kommune skal kun dekke fast kommunal egenandel i institusjonen p.t. kr. 33.358,- pr. mnd.

Bufetat har i det vesentlige anført at tvisten gjelder ekstra bemanning i perioden xx.april – xx.juli 2011. Det var forsterkning også før xx. april 2011, men Bufetat har begrenset sitt krav til å gjelde fra det tidspunkt jenta var ferdig utredet med hoveddiagnose Asberger syndrom. Kravet er at kommunen dekker kostnadene til ekstra bemanning i perioden. Bufetat krever dessuten at eventuelle forsterkningsutgifter som måtte tilkomme senere i oppholdet også skal dekkes av kommunen.

Det vises til brev fra Bufetat ved fagteam til barneverntjenesten om ekstrautgifter, datert xx.september 2011, hvor fagteamet utdyper sitt syn på betydningen av Asberger syndrom. I brevet vises også til BUPs vurderinger, hvor det pekes særlig på at diagnosen tilsier tett oppfølging og forutsigbar hverdag.

Barnevernet kom inn i familien da jenta fikk alvorlige psykiske problemer som femtenåring. Opplysningene om familien i saken gir ikke holdepunkter for at oppveksten har vært preget av omsorgssvikt. Foreldrene har hele veien samarbeidet og vært svært opptatt å følge opp sitt barn, blant annet gjennom å bidra til en bedre utredning av hennes problemer.

Kommunen anfører for øvrig at kravet er framsatt for sent. Fagteam framsatte krav i august 2011 for perioden april - juli 2011. Til dette bemerkes at de nye opplysningene om diagnoser forelå i april 2011. De kom formodentlig videre til fagteam en tid etter det igjen. Etter å ha vurdert betydningen av opplysningene framsettes det så et krav i august. Dett er ikke uforholdsmessig lang tid til saksbehandling. Kommunen viser til sitt behov for forutsigbarhet. Dette behov er ivaretatt ved at Bufetat begrenser sitt krav slik at det ikke dekker hele perioden det var forsterkning (fra januar til juli 2011). Tvisteløsningsnemnda kan for øvrig ikke forventes å ta stilling til avtalerettslige sider ved en tvist. I og med at kommunen har fremmet saken antas at kommunen allikevel vil etterfølge et råd fra BTN om kostnadsfordeling basert på en drøftelse av hovedårsak til forsterkningsbehovet.

Barnevernets tvisteløsningsnemnd har i tre tidligere uttalelser tatt stilling til kostnadsfordelingen ved atferdsplasseringer. Det vises til sak 10/3, 10/5 og 11/3. Alle sakene gjaldt kostnader utover vanlig kostnad ved opphold på atferdsinstitusjoner. Utgiftene var til ekstra bemanning eller oppbygging av rene enetiltak. I en av sakene (10/3) anbefalte nemnda en deling av de ekstraordinære forsterkningsutgifter som påløp. Begrunnelsen for det var at årsaksbedømmelsen var svært vanskelig. Ungdommen var lettere psykisk utviklingshemmet, men hadde også en reaktiv tilknytningsforstyrrelse som partene var enige om skyldtes omsorgssvikt. I de to andre sakene tilrådte nemnda at kommunene kun skulle betale vanlig kommunal egenandel. I sak 10/5 kom nemnda til at ungdommens atferdsvansker i form av kriminalitet, rusmisbruk og utagerende, asosial atferd var det som begrunnet de ekstraordinære tiltakene. Selv om ungdommen hadde diagnosene Tourettes syndrom og nevrologiske atferdsvansker, så kunne ikke nemnda se at vanskene primært kunne føres tilbake til disse. I sak 11/3 forelå det et omfattende forsterkningsbehov på grunn av seksuelle atferdsvansker. Ungdommen var diagnostisert med Asbergers syndrom og ADD. Nemnda fant avgjørelsen vanskelig, men konkluderte slik: *«Tenker man seg hans "funksjonshemming" (Asberger og ADD) borte, er det ikke åpenbart for nemnda at plassering etter barnevernloven 4-24 første ledd ville vært unngått. Ei heller er det sikkert at forsterkning av institusjonsplassen ville vært unngått.»* I sakene 10/5 og 11/3 var det ingen dokumentasjon på noen form for omsorgssvikt. Drøftelsen av årsakssammenheng må da bestå i

en vurdering av om forsterkningsbehovet i hovedsak skyldes funksjonshemming. Nemndas begrunnelse for løsningen i sak 11/3 er meget knapp. Det kan også se ut til at nemnda i den saken la til grunn et krav om klar sannsynlighetsovervekt i en parts favør som vi ikke ser noe grunnlag for i regelverket. Uansett viser enkeltsakene at løsningen baseres på en konkret drøftelse av årsakssammenheng og at det er komplisert å skille mellom årsaksfaktorene.

Ut fra Ansvars- og betalingsrundskrivets del 3, pkt. 5 om økonomisk ansvarsfordeling må det vurderes om funksjonshemminger forårsaker særlig tilrettelegging. Hvis det er tilfelle skal kommunen dekke merutgiftene.

Fylkesnemndsvedtakene illustrerer at det er tale om et barn med store funksjonsforstyrrelser og sårbarhet. Helsevesenet er også tungt inne med medisinsk bistand. Hun vil sannsynligvis trenge et tilpasset omsorgstilbud inn i voksen alder. I forhold til ordinære plasseringer i atferdsaker har dette oppholdet mer preg av innramming og habilitering enn behandling av atferdsvansker. Dette viser at mye av årsaken til plasseringsbehovet ligger i hennes funksjonshemminger. Disse må antas å ha et varig preg.

Twisten gjelder ansvar for ekstrakostnader i en begrenset periode. Det er imidlertid sannsynlig at det også vil påløpe liknende utgifter for tida etter juli 2011. Den private institusjonen hun er plassert på har varslet Bufetat om at de har et slikt krav. Det anføres at behovet for ekstra bemanning må sees i sammenheng med funksjonshemmingene. Disse gir begrenset evne til sosial samhandling med jevnaldrende og øker behovet for ekstra voksenkontakt og oppfølging.

Bufetat har nedlagt slik påstand:

Twistenemnda tilrår at A kommune, i tillegg til ordinær kommunal egenandel, betaler kostnader forbundet med ekstra forsterkning av tiltaket. Dette gjelder fra xx. april 2011.

Nemndas bemerkninger:

1.

Høsten 2007 utarbeidet det daværende Barne- og likestillingsdepartementet rundskriv Q-06/2007 om oppgave- og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernsmyndigheter og om betalingsordninger i barnevernet ("betalingsrundskrivet"). Ved praktiseringen av rundskrivet erfarte staten og kommunene at det er vanskelig å unngå gråsoner hva gjelder oppgave- og betalingsansvaret i enkelte av disse sakene.

I samarbeidsavtale av 19. august 2008 mellom Kommunens Sentralforbund (KS) og Regjeringen/ ved daværende Barne- og likestillingsdepartementet om utvikling av barnevernet, ble partene enige om å etablere et tvisteløsningsorgan for de såkalte "gråsonesaker". Dette er saker der det er

tvist mellom kommune og stat om grensen mellom statens betalingsansvar etter barnevernloven og kommunens betalingsansvar etter annen lovgivning. Gråsonesakene oppstår der et barn har behov for tiltak både etter barnevernloven og andre velferdslover.

På bakgrunn av ovennevnte opprettet partene 1. januar 2010 Barnevernets tvisteløsningsnemnd. Nemnda er et uavhengig organ som skal gi rådgivende uttalelser i gråsonesaker som begge parter velger å bringe inn for nemnda. Nemndas uttalelse er ikke rettslig bindende.

Barnevernets tvisteløsningsnemnd består av leder og seks medlemmer – alle jurister. Leder er utnevnt av departementet i samarbeid med KS, mens tre medlemmer er utnevnt av departementet på fritt grunnlag og tre medlemmer er utnevnt etter forslag fra KS. Nemnda settes i hver sak med lederen og ett medlem fra gruppen som er oppnevnt på fritt grunnlag og ett medlem fra gruppen som er oppnevnt etter forslag fra KS.

KS og departementet utarbeidet saksbehandlingsregler for nemnda (datert 17. november 2009) og for nemndas sekretariat.

2.

Det rettslige utgangspunkt om fordeling av utgifter i barneverntjenesten følger av barnevernloven § 9-4 og § 9-5:

§ 9-4. Statlig regional barnevernmyndighets økonomiske ansvar for barneverntjenesten

Når det gjelder barn under 20 år som blir plassert i fosterhjem eller institusjon eller får opphold i senter for foreldre og barn, skal statlig regional barnevernmyndighet dekke den del av kommunens utgifter som overstiger det kommunen plikter å betale etter § 9-5.

§ 9-5. Statlig regional barnevernmyndighets rett til å kreve refusjon fra kommunen.

Den kommune som har søkt om inntak for et barn i institusjon eller for barn og foreldre i senter for foreldre og barn, skal yte delvis refusjon av oppholdsutgifter til statlig regional barnevernmyndighet etter satser fastsatt av departementet. Det kan også fastsettes satser for kommunal refusjon ved inntak i institusjon eller senter for foreldre og barn med tilknyttet spesialisttjeneste etter denne loven. Departementet kan gi forskrifter om refusjonsordningen

Med hjemmel i barnevernloven § 9-5 er det gitt forskrift om statlig regional barnevernmyndighets rett til å kreve refusjon fra kommunen for opphold i institusjon (FOR-2003-11-26-1397). Satsene fastsettes hvert år i statsbudsjettet, jfr. forskriften § 4, og meddeles i departementets årlige rundskriv (se for eksempel rundskriv Q-2010-9001). Etter dette vil statlig regional

barnevernmyndighet refundere kommunens oppholdsutgifter til fosterhjems plassering i den utstrekning de overstiger den fastsatte sats per plass per måned.

Barn og ungdom med funksjonshemninger - og som samtidig har behov for barneverntjenester - kan ha rett til både statlige spesialisthelsetjeneste, kommunal omsorg og behandling og tjenester etter barnevernsloven. Dette innebærer at et barn med sammensatte problemer som er plassert i barneverninstitusjon også har rett til hjelpetiltak etter annet lovverk. I dette skjæringsfeltet mellom statlige og kommunale ansvarsområder oppstår et kostnadsfordelings spørsmål som ikke er løst i de ovennevnte lover og forskrifter. I det såkalte betalingsrundskrivet Q-6/2007 fra det daværende barne- og likestillingsdepartementet er det forsøkt oppstilt retningslinjer for håndtering av dette kostnadsfordelings spørsmålet.

Det fremgår av innledningen til betalingsrundskrivet at formålet er å *”sikre mest mulig ensartet forståelse og praktisering i hele landet når det gjelder oppgave-, ansvars- og utgiftsfordelingen mellom kommuner og statlige regionale barnevernmyndigheter”*.

I betalingsrundskrivet Q-6/2007 er det fremhevet at barneverntjenestens ansvar er av subsidiær karakter også overfor funksjonshemmede barn. I del II punkt 2.5 heter det bl.a.:

At barnet er funksjonshemmet gir ikke i seg selv grunnlag for å plassere barnet utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven. Det er bare dersom det funksjonshemmede barnet samtidig faller inn under de alminnelige vilkårene for tiltak etter barnevernloven at barnevernloven kommer til anvendelse. At barnet på grunn av funksjonshemmingen har større omsorgsbehov enn foreldre med alminnelig god omsorgsevne er i stand til å ivareta, er ikke tilstrekkelig til plassering utenfor hjemmet etter barnevernlovens regler.

I del III punkt 5 er det bl.a. uttalt følgende om kostnadsfordelingen for særskilte tiltak som har sammensatte årsaker:

Dersom funksjonshemmede barn plasseres i statlige eller private barneverninstitusjoner, og funksjonshemmingen innebærer at det må settes inn særskilte tiltak eller særlig tilrettelegging, skal kommunen dekke den del av utgiftene ved institusjonsoppholdet som knytter seg til barnets funksjonshemming, i tillegg til ordinær andel av oppholdsutgiftene. I en del tilfeller kan det være vanskelig å foreta en grensedragnings mellom hvilke tiltak ved institusjonsoppholdet som knytter seg til barnets funksjonshemming. Det må i så fall foretas en konkret vurdering av det enkelte barn. Det vil i denne sammenheng være nyttig å se på hvilke behov barn i samme alder med tilsvarende omsorgssvikt har. På samme måte kan det være nyttig å se hvilke behov hjemmeboende barn i samme alder og med tilsvarende funksjonshemming har.

En kostnadsdeling som beskrevet ovenfor skal imidlertid ikke skje dersom omsorgssvikten er den dominerende årsak til barnets funksjonshemming. Det vil da være den ordinære betalingsordningen innenfor barnevernet som skal legges til grunn.

I vedlegg til Samarbeidsavtale av 19. august 2008 mellom Staten og KS om *”Utvikling av barnevernområdet”* heter det bl.a.:

Tvisteløsningsorganets virkeområde vil også typisk omfatte tilfeller der funksjonshemmede barn plasseres i fosterhjem eller i barneverninstitusjoner, og funksjonshemmingen innebærer at det må settes inn særskilte tiltak eller særlig tilrettelegging. Kommunen skal da dekke den del av utgiftene ved oppholdet som knytter seg til barnets funksjonshemming i tillegg til ordinær andel av oppholdsutgiftene. I en del tilfeller kan det være vanskelig å foreta en grensedracting mellom hvilke tiltak som knytter seg til barnets funksjonshemming.

Det følger imidlertid av betalingsrundskrivet at en kostnadsdeling som beskrevet ovenfor ikke skal skje dersom omsorgssvikten er den dominerende årsak til barnets funksjonshemming. Det vil da være den ordinære betalingsordningen innenfor barnevernet som skal legges til grunn.

Nemnda vil på grunnlag av ovennevnte knytte enkelte bemerkninger til lovanvendelsen.

Lovens utgangspunkt er, som det fremgår ovenfor, at regional barnevernmyndighet skal dekke utgiftene til fosterhjem og institusjon for barn under 20 år utover kommunens egenandel.

Barneverntjenestens ansvar er imidlertid subsidiært også overfor funksjonshemmede barn, og funksjonshemmede barn under barnevernets omsorg vil ha de samme rettigheter etter andre velferdslover som hjemmeboende funksjonshemmede barn. Nemnda er på dette punktet enig i det prinsipielle synet på forholdet mellom barnevernloven og de øvrige velferdslovene som kommer til uttrykk i ovennevnte retningslinjer.

Nemnda legger videre til grunn at det, slik det fremgår av retningslinjene, i tilfeller hvor funksjonshemmede barn er plassert i fosterhjem eller barneverninstitusjon, og funksjonshemmingen innebærer at det må settes inn særskilte tiltak, må foretas en kostnadsfordeling mellom kommunen og Bufetat basert på en vurdering av hvilke tiltak ved institusjonsplasseringen som er knyttet til funksjonshemmingen. Disse utgiftene skal bæres av kommunen mens øvrige tiltak skal bæres av Bufetat. Denne fordelingen må skje etter en konkret vurdering, som nødvendigvis må bli skjønnsmessig. Etter nemndas vurdering kan det ikke være avgjørende for vurderingen om forsterkningstiltaket er hjemlet i barnevernloven. Nemnda legger også til grunn at utfallet av vurderingen både vil kunne bli at kommunen må bære alle utgiftene til særskilte tiltak, og at det skjer en fordeling av utgiftene mellom kommunen og Bufetat. Både formuleringene i rundskrivet og den sammenlignende vurdering som det legger opp til med henholdsvis barn i samme alder med tilsvarende omsorgssvikt og hjemmeboende barn med tilsvarende funksjonshemming, taler etter nemnda syn for en slik fortolkning.

Nemnda nevner for ordens skyld at forutsetningen for en kostnadsdeling er at de særskilte tiltakene eller tilretteleggingen har sin årsak i funksjonshemmingen, jf. ordlyden i rundskrivet: *”... funksjonshemmingen innebærer at det må settes inn særskilte tiltak eller særlig tilrettelegging ...”* I tilfeller hvor forsterkningstiltak alene har sin årsak i omsorgssvikten eller grunnlaget for plasseringen, må resultatet bli at lovens normalordning legges til grunn og Bufetat bærer kostnadene utover kommunens egenandel.

I tilfeller hvor omsorgssvikten er den dominerende årsaken til funksjonshemmingen skal også lovens ordinære betalingsordning legges til grunn slik det er presisert i rundskrivet.

Avslutningsvis nevnes at når plassering av barn med funksjonshemming skjer i institusjoner som er hjemlet i andre lover, reguleres finansieringen av oppholdet av denne lovgivningen, og statlig regional barnevernmyndighet har ikke ansvar for å dekke oppholdet.

3.

Som nevnt gjelder tvisten fordeling av kostnader til ekstra bemanning i perioden xx. april 2011 – xx. juli 2011 for jente som er tvangsplassert i barneverninstitusjon etter barnevernloven § 4-24. Bufetat mener kommunen skal dekke utgifter til ekstra bemanning, da det påstås at kostnadene springer ut av hennes diagnoser om bl.a. Asbergers syndrom.

I herværende sak er det ikke konstatert omsorgssvikt; plasseringen er skjedd som følge av adferdsvansker. I ovennevnte betalingsrundskriv Q-6/2007 del II og III skiller det mellom behov på grunn av funksjonshemming og behov på grunn av omsorgssvikt. Plassering på grunn av adferdsvansker er ikke særskilt behandlet. Ved plassering med hjemmel i barnevernloven § 4-24, som i herværende sak, er adferdsvansker grunnlaget for barneverntiltaket. I og med at barneverntjenesten har et særskilt økonomisk ansvar for barn som er plassert etter barnevernloven, er det naturlig å oppfatte rundskrivet dit hen at den økonomiske ansvarsfordelingen vedrørende barn med sammensatte problemer som blir plassert etter § 4-24 skal behandles på samme måte som der barn med sammensatte problemer blir plassert på grunn av omsorgssvikt. Etter dette legger nemnda til grunn at der barnet er plassert etter § 4-24 på grunn av adferdsvansker, er barneverntjenesten ansvarlig for alle utgifter som skyldes adferdsvanskene, med mindre eventuelle ekstra utgifter til forsterkningstiltak skyldes funksjonshemming, jfr. også uttalelse i nemndas avgjørelse av 8. september 2011 (sak 11/3).

Bufetat har anført at *”mye av årsaken til plasseringsbehovet ligger i hennes funksjonshemminger”*. Etter nemndas mening er det ikke fullt ut dekning for denne anførselen i de fremlagte dokumenter. Basert på fylkesnemndas avgjørelser og den øvrige dokumentasjon i saken, er det for nemnda ikke klart at behovet for forsterkningstiltakene i overveiende grad skyldes jentas diagnose om Asbergers syndrom, hyperkinetisk forstyrrelse og tilbakevendende

depressiv lidelse. Diagnosene er stilt sent i jentas barnevernshistorie, og det ser ut til at behovet for barnevernstiltakene og ekstra bemanning har vært til stede i hele hennes plasseringstid. Det er fylkesnemndas begrunnelse for barnevernsvedtakene – alvorlig atferdsproblemer, uten at disse er forklart i hennes diagnoser om bl.a. Asbergers syndrom – som ser ut til også å begrunne forsterkningstiltakene. Riktig nok er jentas problemer sammensatt, men behovet for ekstra bemanning kan ikke i det vesentlige forklare med henvisning til diagnosene.

Etter dette er det nemndas syn at hovedregelen for utgiftfordeling i barnevernssaker må følges, hvoretter kommunen kun skal dekke den faste kommunale egenandel i institusjonen.

Avgjørelsen er enstemmig

Slutning:

A kommune skal kun dekke fast kommunal egenandel i institusjonen.

Ola Rømo

Kim Heger

Rita Aase